

Küberkodaniku oskused ja nende arendamine Euroopa Liidus

Euroopa Liidu liikmesriigid on selgelt valmis arendama ja õpetama küberkodaniku oskusi ning korraldama vastavaid koolitusi. Küberkodaniku oskusi ei käsitleta mitte ainult igapäevaoskuste ega ohtudeks valmistamise viisina, vaid ka üksikisikute, organisatsioonide ja ühiskondade võimestajatena digiteerivas Euroopas. Küberkodaniku oskused on Euroopa Liidu jaoks üleilmsete tehnoloogia võidujooksus oluline tegur. Küberturvalisuse alast pädevust tasub arendada nii üksikisiku tasandil kui ka ühiskonnas laiemalt. Küberkodaniku algatusega luuakse kõikidele eurooplastele küberturvalisuse alase kodanikupädevuse õppemudel ja -portaal. Portaal sisaldab kodanikele ja eri sihtrühmadele mõeldud sisu. Me arendame üleeuroopalist koostööd küberturvalisuse valdkonnas!

Küberkodaniku algatus

- Kestus: 2022–2024
- Rahastamine: viis miljonit eurot
ELitaasterahastustkolmeks aastaks
- Tellija: Soome transpordi- ja kommunikatsiooniministeerium
- Tellimuse täitja: Aalto Ülikool
- Projekti direktor: professor Jarno Limnéll, Aalto Ülikool

Võta ühendust

Jarno Limnéll
jarno.limnell@aalto.fi

Marianne Lindroth
marianne.lindroth@aalto.fi

Algatuse edenemise etapid:

Algatus meile, eurooplastele

Küberkodaniku oskuste algatus „**Küberkodanik**“ („**Cyber Citizen**“) vastab praktilisele vajadusele luua inimkeskses digikeskkonnas turvakultuur. Algatuse eesmärk on töötada kogu Euroopa Liidus välja kõigi eurooplaste jaoks ühtne ühine mudel küberkodaniku oskuste õppimiseks.

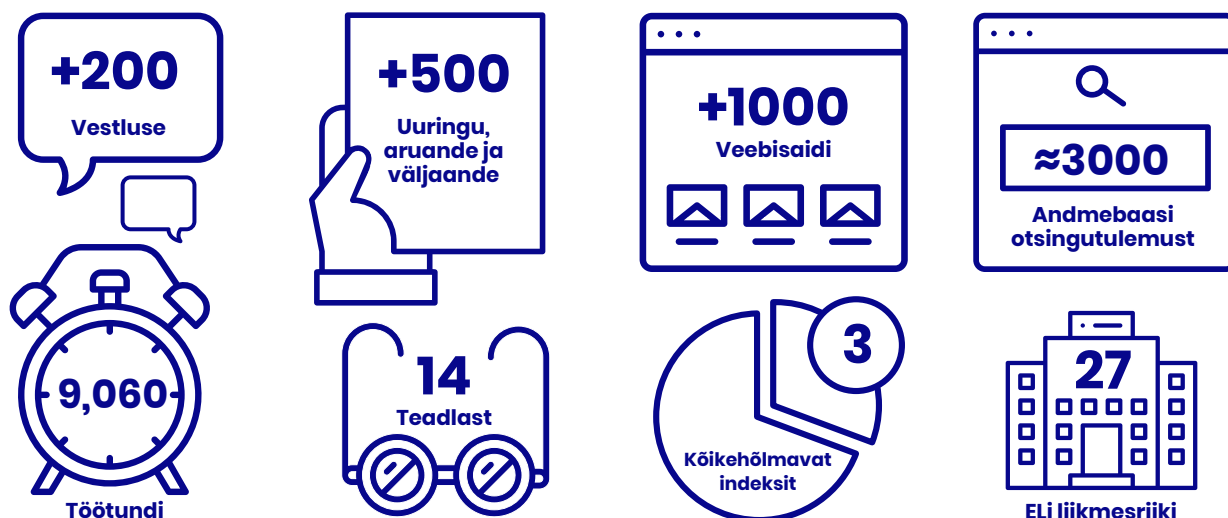
Kokkuvõttes luuakse küberkodaniku algatuse raames Euroopa küberturvalisuse õppemudel, millega suurendatakse omakorda Euroopa küberturvalisust ja luuakse ühised tavad. Selle mudeli alusel luuakse digitaalne õppeportaal. Portaalil kasutatakse mitmesuguseid e-õppe meetodeid. Portaalil lahutamatu osa on küberturvalisuse mäng, mis pakub teavet ja teadmisi meelelahutuslikul viisil.

Algatuse esimeses etapis uuriti kõikide Euroopa Liidu liikmesriikide praeguseid küberkodaniku oskuste õppe- ja koostamisviise, nendega seotud seisukohti ning materjale. Sealhulgas uuriti liikmesriikide eripärasid ja nõudeid. Samuti vaadati läbi ELi ametlik poliitika. Lisaks tehti uuringu raames mänguanalüüs, küberturvalisuse indekseid hindamine ja ülevaatlik erialakirjanduse analüüs. Kasutatud andmed koguti eri allikatest. Kvalitatiivse uuringu tulemused on saadaval [põhjalikus uuringuaruandes](#).

Tähelepanekud uurimisaruandest:

Projekti esimese etapi näitajad:

ELi liikmesriikide küberturvalisuse kultuur on praegu kujundamisel. Kultuuri loomine ja tugevdamine võtab aega ning sellepärast on oluline töötada sihikindlalt. Selleks on vaja kiiremas korras meetmeid, nagu küberkodaniku algatus. Aja jooksul saame kujundada ühise arusaama ja ulatusliku pädevuse ühiseks kultuuriks, mis on kogu ühiskonna ja selle kodanike tuleviku jaoks väga tähtis.

ennetamine **suhtumine** eesmärgid meetmed
koolitus Euroopa haridus oskusteave koostööoskused
suhtlemisoskused õppeportaal andmekirjaoskus
küberturvalisus kübermäng
intelligentsus **kodanikuoskused** motivatsioon
arusaamine **Euroopa kodanike** teadlikkus
reaktsioonid **digipädevuse raamistik**
parandamine mõtteviis

Kübervaldkond hõlmab kõiki

Strateegiline küberturvalisuse alane haridus- ja koolituspoliitika on paljudes riikides suhteliselt uus nähtus. Küberturvalisust ei peeta enam pelgalt spetsialistide vastutusalaks. Pigem on see kogu ühiskondliku tegevuse lahutamatu osa. Euroopa Liidus mõistetakse nüüd paremini, et küberruum on muutunud mitmekesisemaks ja mitmekülgsemaks. Praeguses olukorras on pidevõpe ning nõutavate oskuste ja teadmiste mitmekesisus tähtsam kui kunagi varem. Küberkodaniku oskusi tuleb mõista kui dunaamilisi oskusi, mis muutuvad olenevalt kontekstist ja keskkonnast, ning peale valvuse tuleb ikka ja jälle rõhutada elukestva õppe vajadust.

Igaühel peaksid olema küberturvalisuse alased põhioskused. Inimeste pädevusel ja tsivilisatsioonil põhineva turvakultuuri arendamist tuleks sihikindlalt toetada. Vanuserühmade pädevus digivaldkonnas varieerub algajatest gurudeni. Küsimus on selles, kuidas arvestada eri sihtrühmi. Euroopa Liidu liikmesriikides on küberturvalisuse alus- ja üldteadmiste tase väga erinev. Sellele viitab suur erinevus indeksites, millega mõeldakse küberturvalisuse taset ja arvamusi selle kohta, kuidas parandada küberturvalisuse alast pädevust ja kultuuri.

Euroopa Liidu liikmesriikides erineb küberturvalisuse alaste haridus- ja koolitusmaterjalide pakkumine nii kvaliteedi kui ka sisu poolest ning vastutus hariduse ja koolituse korraldamise eest on jagatud erinevalt. See mõjutab otseselt hariduse ja koolituse pakkumise ulatust ja viise ning seda, kui tõenäoliselt kodanikud selles osalevad. Kvaliteet-

set haridust ja koolitust küberturvalisuse ja sellega seotud koostöö valdkonnas tuleks laiendada ning kattuvat tööd vähendada. Küberkodaniku algatuse üks eesmärke on edendada hariduse ja koolituse ühtlustamist ja ratsionaliseerimist.

Mis need küberkodaniku oskused üldse on?

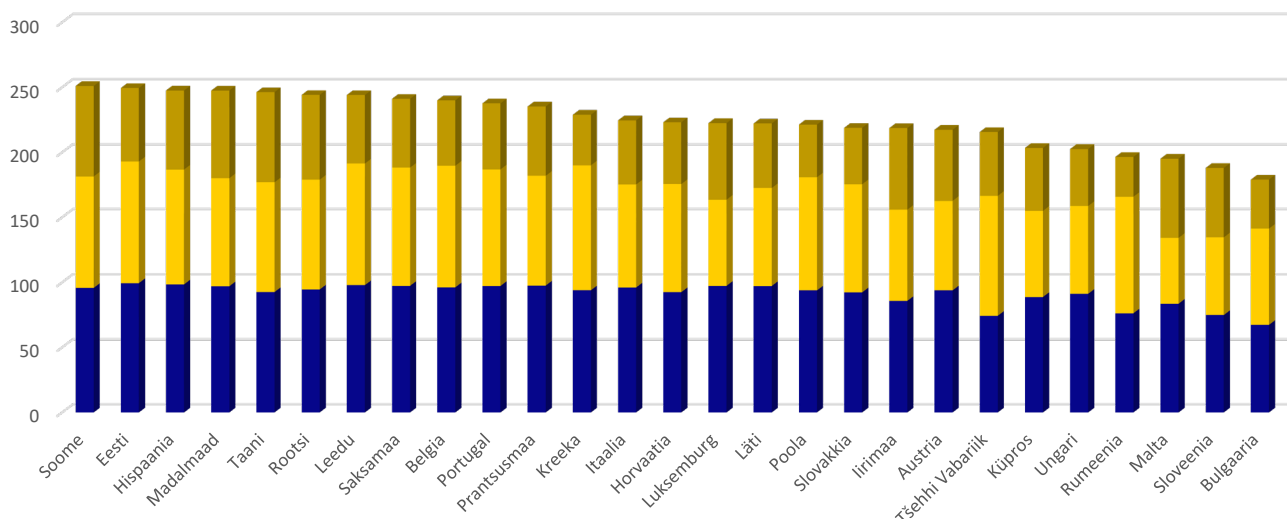
Küberkodanik on isik, kes elab alaliselt või ajutiselt mõnes ELi liikmesriigis ja kasutab digiteenuseid või saab kasu nende teenuste osutamisest. Küberkodaniku oskused koosnevad teadmistest, oskustest ja võimetest, mis on küberruumis vajalikud. Need koosnevad komponentidest, mis aitavad inimestel arendada ja säilitada oma teadmisi ja oskusi viisil, mis annab neile vajaliku võime ja motivatsiooni tegutseda eri olukordades mõistlikult. Küberkodaniku oskuste omamine tähendab küberruumis isikliku ja sotsiaalse vastutuse võtmist ning selle vastutuse tähenduse mõistmist.

Euroopa Liidus on vaja küberkodaniku oskuste ühtset määratlust ja nende taseme mõõtmise viise. Küberkodaniku

oskusi mõistetakse ELis erinevalt ja nende määratlus on olemas vaid mõnel liikmesriigil. Määratlused võivad olla peaaegu identsed, kuid riiklike ja kultuuriliste erinevuste tõttu tõlgendatakse neid erinevalt. Euroopa kodanike digipädevuse raamistik avaldab enamikus liikmesriikides märkimisväärset mõju. Sellepärast määras küberkodaniku algatuse uurimisrühm kindlaks konkreetsed küberkodaniku oskused, mis toetavad ELis Euroopa kodanike digipädevuse raamistiku kasutuselevõttu. Küberturvalisuse alaseid oskuseid võib leida kõigis Euroopa kodanike digipädevuse raamistiku pädevusvaldkondades, milleks on teabe- ja andmekirjaoskus, teabevahetus ja koostöö, digitaalse infosisu loomine, turvalisus ning probleemide lahendamine.

Indeksite kokkuvõte

■ GCI ■ NCSI (24.10.2022) ■ DESI

Digitaalrajanduse ja -ühiskonna indeks (DESI), ülemaailmse konkurentsivõime indeks (GCI) ning riikide küberturvalisuse indeks (NCSI) on indeksid, millega mõõdetakse küberturvalisuse eri mõõtmeid, millest igaühe raames võib saada 100 punkti. Tabelis on iga riigi indeksid summeeritud ja esitatud eri värvi veergudes. Parim võimalik tulemus on seega 300, kusjuures kõikide riikide tulemused jäävad alla 250. Tabelis on riigid loetletud punktide järjestuses. Kokkuvõttes antakse ülevaade praegusest olukorrast Euroopa Liidus ja küberturvalisuse indeksite erinevustest.

Küberkodaniku oskused

Teabe- ja andmekirjaoskus

Teabevahetus- ja koostööoskused

Probleemide lahendamise oskused

Turvalisuspädevus

Digitaalse infosisu loomine

Üheskoos ohutuma ja turvalisema Euroopa poole

Kui kodanikel on hea suhtumine ja oskusteabepõhine turvatunne, on nad rohkem valmis digiteenuseid kasutama. Nii muutub Euroopa Liit kestlikumaks, konkurentsivõimelisemaks ja sõltumatumaks. Kodanikuõppe võimalused loovad arusaama keskkonnast, osalistest ja protsessidest, mis mõjutavad igaühe digielu. Meie enda isiklike oskuste parandamine võimaldab meil suurendada isiklike ja kollektiivsete võimete abil enesekindlust. Algatuse teises etapis luuakse uurimisaruande ja eelkõige küberkodaniku oskuste raamistiku põhjal küberkodaniku oskuste õppimiskontseptsioon. Kolmandas etapis kujundatakse õppeportaal, mis vastab

õppimiskontseptsioonile. Õppeportaal pakub sisu kõigile kodanikele ja selles sisus, näiteks küberkodaniku oskuste õppemängus, võetakse arvesse eri sihtrühmi.

Kodanike võimet tegutseda digimaailmas turvaliselt ja ohutult parandatakse õppeportali haridus- ja teavituselementide abil. Kodanikel palutakse osaleda haridussisu kavandamises. Hariduse ja koolituse kättesaadavus ning nende juurdepääsetavus on olulised, kui Euroopa Liidus luuakse ühine küberturvalisuse kultuur, mis põhineb pädevuse suurendamisel.

Liituge meiega!

Millist küberturvalisuse alast koolitust ja haridust EL vajab? Küberkodaniku algatuse teises ja kolmandas etapis luuakse üleeuroopaline koostöövõrgustik, kuhu on oodatud kõik, kes on huvitatud küberkodaniku oskuste arendamisest. Kuna meid ähvardavad samad ohud, saame neile üheskoos tõhusamalt ja tulemuslikumalt reageerida. Küberkodaniku algatus kutsub kõiki üles ühinema meiega, et ehitada üheskoos turvalisemat Euroopat!

 cyber-citizen.eu

 contact@cyber-citizen.eu